

ט"ו אייר תשע"ט
20 מאי 2019
אסמכתא: 433407719

הנדון: בקרה ארצית במערך האשפוז
בנושא פעולות המחייבות ביצוע על ידי אחות מסתובבת ורחוצה בחדר ניתוח

כללי:

הטיפול במטופל מרגע הגעתו לאזור הקבלה בחדר ניתוח ועד צאתו להתעוררות לאחר ההתערבות הכירורגית, כרוך בפעולות המתבצעות על ידי צוות רב מקצועי אשר להן השפעה רבה על בטיחות המטופל המנותח. מבין הפעולות המתבצעות בחדר ניתוח, חלקה של האחות הוא משמעותי ובעל אחריות כבדה בהקשר לבטיחות המטופל, איכות הטיפול ושמירה על רצף הטיפול. לקחים מאירועים חריגים מלמדים כי לפעולות המבוצעות על ידי אחיות חדר ניתוח יש ממשק ישיר לבטיחות המטופל. ביצוע פעולות אילו על פי הסטנדרט הנדרש, מעלה את רמת הבטיחות במטופל המנותח.

מטרות הבקרה:

1. ביצוע בקרה ארצית לבחינת מידת יישום ההנחיה המקצועית בנושא "פעולות המחייבות ביצוע על ידי אחות מסתובבת ורחוצה בחדר ניתוח"
2. זיהוי פערים בנושא במערך חדרי ניתוח כבסיס לתכנית התערבות ארצית לצמצום הפערים.

המדגם:

הבקרה תקיף את כל אתרי חדרי הניתוח על סוגיהם השונים לרבות חדרי ניתוח אשפוז יום בבתי החולים.

השיטה:

איסוף הנתונים ייערך באמצעות כלי בקרה מובנה וממוחשב. הבקרה תערך על ידי נציג מינהל הסייעוד בשיתוף נציגים עמיתים מתחום חדר ניתוח.

בברכת הצלחה,

גב' טובה דוד

מנהלת מערך איכות וכשירות בסייעוד

גב' לימור איזנברג

מנהלת המחלקה להנחיות מקצועיות

הפרקים בכלי הבקרה:

חלק א' : הסדרת מדיניות וסטנדרטיזציה מוסדית להטמעת ההנחיה המקצועית בחדרי הניתוח

פרק זה ייבדק בהנהלת הסיעוד באמצעות תשאול והצגת נתונים של מנהל/ת הסיעוד בשיתוף מנהל/ת הסיעוד בחטיבה ואחיות אחראיות של חדרי הניתוח בארגון .

פרק 1 : מיפוי מצב קיים ואיתור צרכים, זיהוי פערים ובניית תכנית התערבות כחלק מהיערכות ותכנון כוח אדם סיעודי בחדרי ניתוח לעמידה ביעד ההכשרה בהשתלמות מוכרת בסיעוד בתחום חדר ניתוח .

חלק ב' : הטמעה ויישום ההנחיה המקצועית בחדרי הניתוח

פרק זה ייבדק בחדר הניתוח ויבחן תהליכי הטמעה ויישום של ההנחיה המקצועית בנושא "פעולות מחייבות ביצוע על ידי אחות מסתובבת ואחות רחוצה בחדר ניתוח" ויכלול :

פרק 1 : תשאול אחות אחראית חדר ניתוח בנושא ניהול כוח אדם סיעודי והכשרתו בחדר ניתוח

פרק 2 : תשאול אחות מסתובבת בנושא ניהול תהליכים קליניים בחדר ניתוח

פרק 3 : תשאול אחות רחוצה חדר ניתוח בנושא תהליכי טיפול קליניים בחדר ניתוח

פרק 4 : תצפית בפעילות אחות מסתובבת ואחות רחוצה בחדר ניתוח

פרק 5 : בדיקת רשומה רפואית בחדר ניתוח

פרטי הבקרה

הארגון ומאפייניו	
	שם הארגון
	שם מנהלת הסיעוד
	שם מנהלת הסיעוד בחטיבה
	מספר חדרי הניתוח הרשומים בתקן בית החולים
	מספר חדרי הניתוח הפעילים בבית החולים
	סוגי אתרי חדרי הניתוח בארגון (מרכזי/גדול /אשפוז יום/אמבולטורי /נשים/עיניים/אחר _____)
	*כל שאלה תפתח עבור כל אתר חדר ניתוח בנפרד (משוכפל בהתאם למספר אתרי חדרי הניתוח בארגון)
	שם אתר חדר הניתוח
כן / לא	אחות אחראית חדר ניתוח בוגרת הכשרה על בסיסית בסיעוד חדר ניתוח
	מספר אחיות מוסמכות באתר חדר ניתוח
	מספר אחיות מעשיות באתר חדר ניתוח
	מספר אחיות בוגרות הכשרה על בסיסית בסיעוד חדר ניתוח
	מספר אחיות שנמצאות בתהליך הכשרה על בסיסית בסיעוד חדר ניתוח בשנת 2019
	מספר אחיות שמבצעות אחריות משמרת בהתאם לחוזר מינהל הסיעוד מס' 137/2018 "אחריות משמרת במחלקות, מרפאות ויחידות טיפול באשפוז ובקהילה"
כן / לא	עמידה בסטנדרט אחראיות משמרת בכל משמרות היממה ובהתאם לחוזר מינהל הסיעוד 137/2018
	מספר אחיות ללא הכשרה על בסיסית (עד שנתיים מהקליטה)
	מספר אחיות ללא הכשרה על בסיסית (מעל שנתיים מהקליטה)
כן / לא	קיום תכנית עתידית לגבי אחיות ללא הכשרה על בסיסית מעל שנתיים מהקליטה
	פירוט והצגת התכנית
	סוג אתר חדר הניתוח הנדגם בבקרה (מרכזי/גדול /אשפוז יום/אמבולטורי /נשים/עיניים/אחר _____)
	שם האחות האחראית באתר חדר הניתוח הנדגם
מבצעי הבקרה	
	שם נציגת מנהל סיעוד
	שם נציג עמית מלווה
	שם נציג עמית מלווה
	תאריך ביצוע הבקרה

חלק א' : הסדרת מדיניות וסטנדרטיזציה מוסדית להטמעת ההנחיה המקצועית בחדרי הניתוח - משקל 30%
 פרק זה ייבדק בהנהלת הסיעוד באמצעות תשאול והצגת מסמכים וחומרים רלוונטיים של מנהל/ת הסיעוד, מנהלת הסיעוד בחטיבה ואחיות אחראיות של חדרי הניתוח בארגון. כל תשובה חיובית מחייבת גיבוי של מסמך או חומר כתוב רלוונטי.

פרק 1: מיפוי מצב קיים איתור צרכים, זיהוי פערים ובניית תכנית התערבות כחלק מהיערכות ותכנון כוח אדם סיעודי בחדרי ניתוח לעמידה ביעד ההכשרה בהשתלמות מוכרת בסיעוד בתחום חדר ניתוח

הערות	לא	כן	ההיגד הנבדק
			1.1 האם בכל המשמרות משתתפות בכל ניתוח/פעולה בחדר ניתוח שתי אחיות? (השאלה תתייחס לכל סוג אתר חדר ניתוח הקיים בארגון לצורך הערכת מצב קיים)
			1.2 האם בכל ניתוח/פעולה המתקיים/ת בחדר ניתוח ובכל המשמרות, האחות המסתובבת הינה בעלת הכשרה על בסיסית בסיעוד חדר ניתוח? (השאלה תתייחס לכל סוג אתר חדר ניתוח הקיים בארגון)
הערות	לא /לא רלוונטי	כן	1.3 האם בכל סוגי הניתוחים הרשומים מטה ובכל המשמרות משתתפות שתי אחיות בעלות הכשרה על בסיסית בסיעוד חדר ניתוח (רחוצה ומסתובבת) ובהתאם לחוזר מינהל הסיעוד 149/2018 ? ניתוחי חזה ולב ניתוחי כלי דם (למעט ניתוחי שאנטים לחולי דיאליזה וניתוחי וורידים) ניתוחים נוירוכירורגיים כולל ניתוחי עמוד שידרה ניתוחי החלפת מפרקים מלאה ניתוחי טראומה רב מערכתית כל סוגי ההשתלות
			1.4 האם קיימת תכנית עבודה של הנהלת הסיעוד לשנת 2019-2020 לצמצום הפערים בחדר ניתוח בדגש על הממצאים שהודגמו בסעיפים לעיל ? (יש לפרט ולתאר את התכנית)
			הערות / התייחסויות מיוחדות לסעיף זה

חלק ב': הטמעה ויישום ההנחיה המקצועית בחדרי הניתוח – משקל 70%

פרק זה ייבדק בחדר ניתוח שנדגם בבקרה ויבחן תהליכי הטמעה ויישום של ההנחיה המקצועית בנושא "פעולות מחייבות ביצוע על ידי אחות מסתובבת ואחות רחוצה בחדר ניתוח". כל תשובה חיובית מחייבת גיבוי של מסמך או חומר כתוב רלוונטי. לציין כי בבקרה נדגום רק אתר חדר ניתוח אחד.

פרק 1 : תשאול אחות אחראית חדר ניתוח בנושא ניהול כוח אדם סיעודי והכשרתו בחדר ניתוח

הערות	לא	כן	ההיגד הנבדק
			1.1 תהליך קליטת אחות חדשה
			האם קיימת תכנית קליטה מובנית הכוללת תכנית הכשרה מחלקתית לאחות חדשה בחדר ניתוח?
			האם תכנית ההכשרה כוללת הכרות עם כל תחומי הניתוחים הקיימים באתר חדר ניתוח הנבדק?
ציון שם האחיות הראשי תיבות			הוצגה תכנית הכשרה של אחות חדשה שנמצאת בשלבי הקליטה וההכשרה מהשנתיים האחרונות
			1.2 סטנדרט אחריות משמרת בחדר ניתוח
הצגת 5 אחיות בוגרות הכשרה על בסיסית בחדר ניתוח המבצעות אחריות משמרת : שם האחיות הראשי תיבות קיום כתב מינוי			האם אחראית המשמרת הינה בוגרת הכשרה על בסיסית בחדר ניתוח ? לצורך מענה על שאלה זו יידגמו באופן אקראי 5 אחיות אחראיות משמרת מתוך סידורי העבודה מהחודשיים האחרונים טרום מועד הבקרה לכל אחראית משמרת יש להציג כתב מינוי לביצוע אחריות משמרת בחדר ניתוח לשנת 2019 (מומלץ להציג העתק תעודת השתלמות מוכרת בסיעוד חדר ניתוח)
			1.3 ניהול אירוע חריג / "כמעט אירוע"
ללא ניקוד			האם קיים תהליך מובנה בחדר ניתוח לדיווח על אירועים חריגים ?
ללא ניקוד			האם מנהלים מעקב אחר דיווחי "כמעט אירוע" בחדר ניתוח ?

פרק 2 : תשאול אחות מסתובבת בנושא ניהול תהליכים קליניים בחדר ניתוח

הערות	לא	כן	ההיגד הנבדק
			1.1 ניהול תכנית ניתוחים יומית
			האם האחיות המסתובבת מכירה את תכנית הניתוחים היומית ?
			האם הוצגה תכנית הניתוחים במועד הבקרה לרבות שליטת האחיות המסתובבת בתכנית ובהיערכות מיוחדת נדרשת?
			1.2 ניהול תהליך במקרה של מטופל נשא לחיידק עמיד או נשאות אחרת
			האם קיימות הנחיות מוסדיות לניהול תהליך הטיפול במקרה של מטופל נשא חיידק עמיד או נשאות אחרת בחדר ניתוח ?
			האם אמצעי המיגון זמינים לשימוש ותפעול לרבות שילוט ייעודי ?
			האם המידע מועבר בין שותפי התפקיד אודות הצורך בהתארגנות לטיפול במטופל נשא לחיידק עמיד או נשאות אחרת ? (יש לפרט את התהליך)
			1.3 ניהול אירוע חריג / "כמעט אירוע"
			האם האחיות המסתובבת מכירה ויודעת מהם אירועי בל יקרו ?
			האם בוצע תחקיר בעקבות אירוע חריג שאירע בשנתיים האחרונות ? (הצגת דוגמא לתחקיר שבוצע ותהליך הפקת לקחים בעקבותיו)
			האם התקיימו מפגשי למידה ותהליכי הפקת לקחים בישיבות צוות מחלקתיות בעקבות האירוע ? (הצגת פרוטוקול ישיבת צוות)

פרק 3 : תשאול אחות רחוצה בנושא תהליכי טיפול קליניים בחדר ניתוח

הערת	לא	כן	ההיגד הנבדק
			1.1 תהליך זיהוי מטופל בחדר ניתוח
			האם את מכירה את פרטי המטופל , סוג הניתוח והצד המנותח לרבות צרכי ניתוח מיוחדים? (מתן דוגמא מניתוח בו השתתפה האחות הרחוצה ביום הבקרה)
			1.2 תהליך טיפול בדגימות בסיום הניתוח
			האם ביצעת התאמה בין פרטי המטופל על גבי הדגימה ועל טפסי הבדיקות האם קיימות הנחיות מוסדיות לטיפול בדגימות בסיום הניתוח (תיאור התהליך)

פרק 4 : תצפית בפעילות אחות מסתובבת ואחות רחוצה בחדר ניתוח

הערת	כן /לא לא רלוונטי	תחומי פעילות ואחריות האחות הרחוצה	הערת	כן /לא לא רלוונטי	תחומי פעילות ואחריות האחות המסתובבת
קבלת המטופל לניתוח					
		הכרת פרטי המטופל והניתוח לרבות צרכים מיוחדים של המטופל			ביצוע תהליך זיהוי ובקרת רשימת תיוג לקבלת מטופל
		הכנת חדר ניתוח עפ"י תכנית הניתוחים לרבות הכנת ציוד ייעודי			שותפות בתהליך אימות נתונים טרום הרדמה (Sign in)
					ליווי המטופל בכניסתו לחדר ניתוח
הרדמה/פריסת שדה סטרילי					
		רחצה ולבוש באופן סטרילי			סיוע לרופא המרדים בתהליך ההרדמה על פי הצורך
		פריסת השדה הסטרילי והכנת שולחן הניתוח כולל מכשור וחומרי ספיגה			סיוע לאחות הרחוצה בהכנת הציוד לרבות המכשור הנדרש לניתוח
		סיוע לרופא הכירורג בפריסת הכיסוי הסטרילי במידת הצורך			
שמירה על בטיחות המטופל במהלך הניתוח					
		ביצוע תהליך ספירה כירורגית			בדיקת תהליך השכבת החולה בהתאם לסוג הניתוח והתנוחה הנדרשת
		בדיקת תקינות המכשירים ומסירת רשימות תכולת הערכות לאחות המסתובבת			ווידוא נקיטת האמצעים לשמירה על שלמות העור ובטיחות המטופל
		שותפות בתהליך פסק זמן לפני ביצוע חתך ניתוחי Time-out (out)			ביצוע תהליך ספירה כירורגית לרבות רישום מכשור וציוד שהתווספו במהלך הניתוח
					שותפות בתהליך פסק זמן לפני ביצוע חתך ניתוחי (Time-out)
					טיפול בדגימות הנשלחות במהלך הניתוח לרבות תיעוד ברשומה
					שותפות בתהליך לקיחת דגימת דם לסוג והצלבה ולמתן דם
					תיעוד התהליך הסיעודי ברשומת המטופל
סיום ניתוח ושמירה על רצף הטיפול					
		שותפות בתהליך אימות נתונים בסיום ניתוח (Sign out)			שותפות בתהליך אימות נתונים בסיום ניתוח (Sign out)
		החזרת מכשור לערכות ייעודיות			סיוע בהעברת מטופל משולחן הניתוחים למיטה/ אלונקה
		טיפול בדגימות בסיום הניתוח			בדיקת מצב העור של המטופל
		פינוי מכשור וציוד בסיום הניתוח			חתימה על טופס ספירה וגיליון דיווח סיעודי
		אימות נכונות הרישום בטופס הספירה וחתימה			תיאום וליווי המטופל ליחידת התאוששות/התעוררות והעברת המידע הנדרש לצוות המקבל
		חתימה בגיליון דיווח סיעודי			

פרק 5 : בדיקת רשומה רפואית בחדר ניתוח

תיק מטופל 2	תיק מטופל 1	בדיקת רשומת מטופל
		ראשי תיבות ו 4 ספרות אחרונות של המטופל :
		ראשי תיבות של שם האחות המוסמכת:
שיבוץ אחיות בוגרות השתלמות מוכרת בסיעוד חדר ניתוח בכל אחד מהניתוחים ברשימה זו הצגת תיעוד ברשומה הרפואית של השתתפות שתי אחיות בוגרות השתלמות מוכרת בסיעוד חדר ניתוח סה"כ יבדקו 2 רשומות רפואיות לכל סוג ניתוח (במידה וסוג הניתוח מתקיים בארגון)		
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	ניתוחי חזה ו/או לב
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	ניתוחי כלי דם (למעט ניתוחי שאנטים לחולי דיאליזה וניתוחי וורידים)
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	ניתוחי החלפת מפרקים מלאה
הצגת 2 רשומות רפואיות , בכל רשומה רפואית ייבדק תיעוד של כל ההיגדים הבאים : תהליך אימות נתונים (Sign in)		
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	אימות נתונים בוצע ע"י רופא המשתתף בניתוח, רופא מרדים ואחות
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	ביצוע זיהוי מטופל
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	פרטי הניתוח
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	בדיקת הימצאות הסכמה לניתוח
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	בדיקת הימצאות הסכמה להרדמה כולל ציון סוג ההרדמה
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	בדיקת הימצאות הסכמה למתן דם ומוצרי
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד רגישות
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	בדיקות נדרשות
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	ווידוא צורך האם נדרש מתן אנטיביוטיקה פרופילקטית
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד מוכנות מכשור מתאים
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד סימון איבר על פי הצורך
תהליך פסק זמן (Time-out)		
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד תהליך פסק זמן בוצע ע"י רופא מנתח אחראי, רופא מרדים, אחות
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	רחוצה ואחות מסתובבת
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד ביצוע זיהוי מטופל
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד שם הניתוח וצד הניתוח במידת הצורך
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד הימצאות הסכמות
תהליך טיפול בדגימות		
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד בקרת זיהוי, התאמה ורישום של פרטי המטופל ופרטי הבדיקה
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד תהליך רישום ושליחת דגימות
תהליך ספירה כירורגית		
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד ורישום טופס ספירה
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד חתימה וחותרמת של שתי אחיות/ תיעוד שמות האחיות ברשומה
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	הסיעודית
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד תקינות הספירה
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד וחתימה על רשימת התכולה
תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד/אי תיעוד לא/רלוונטי	תיעוד החלפת צוות סיעודי (במידה ורלוונטי)
תהליך סיעודי		
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד רישום זמני ניתוח ושמות אנשי הצוות הנוכחים בניתוח
תיעוד/אי תיעוד	תיעוד/אי תיעוד	תיעוד דיווח סיעודי אודות תהליך הניתוח

*בכל מילוי "אי תיעוד" יפתח שדה "סיבה"